

דוגמה להפניות בגוף הטקסט

המחאה הפוליטית בישראל

כפי שהוצג בפרק הקודם שסקר תנועות מחאה בעולם, בעשורים האחרונים חלה עלייה גדולה במספרן של תנועות מחאה פוליטיות שמבקשות לשנות את הסדר החברתי וגם בהיקף פעילותן. את הגידול אפשר לראות במדינות שונות אך בעיקר בחברות דמוקרטיות. בהתאמה, מגמה זו של גידול במחאה פוליטית קיימת במידה רבה גם בחברה הישראלית. למחאה בישראל ביטויים שונים במרחב הציבורי, הן בהפגנות ובמחאות רחוב והן בתקשורת הכתובה והאלקטרונית.

למחאה בישראל שורשים היסטוריים. בחלק הראשון של ספרו עוסק **ליימן-ווילציג (1994)** בביטויי המחאה במורשת היהודית וטוען כי כבר בראשית הלאומיות היהודית המתחדשת אפשר היה לזהות תרבות פוליטית שמתאפיינת בהתנגדות ובמחאה. נראה כי ביטויי ההתנגדות והמחאה אינם חדשים והיו להם תקדימים בהיסטוריה של העם היהודי עוד בתקופת המקרא, כך שלא מפליא שבד בבד עם הקמת המדינה התקיימה מחאה ציבורית. תרבות פוליטית מסוג זה התמסדה עם התחדשות הלאומיות היהודית, והמשיכה להתרחב ולהעמיק בחברה הישראלית.

שפרינצק (1986) מתאר מגמה של אי-לגליזם (Non-legalism) בתרבות הפוליטית שנוצרה בישראל מראשית ל המדינה ועד שנות ה-80 של המאה ה-20. במאמרו הוא מציג תרבות פוליטית שמגמישה את גבולות החוק, מאפשרת להתעלם מכללים ומקבלת לעתים בסובלנות גם מהלכים של הפרת החוק. תופעת האי-לגליזם והגישה האינסטרומנטלית לחוק כפי שהוא רואה אותה אפשרה מרחב פעולה לתנועות חברתיות בישראל.

וולספלד (Wolfsfeld, 1988) מרחיב את הדיון באופייה של המחאה בישראל. הוא טוען כי חוסר שביעות הרצון מהמערכת הפוליטית הגביר את הצורך להשמיע קול וליצור שינוי והגדיל את שיעור ההשתתפות של אזרחי ישראל במחאה הפוליטית. וולספלד טוען כי הפרובוקציה היא היבט מרכזי של המחאה בישראל וכי ההתייחסות של הממסד כלפיה אף מאפשרת זאת במידה מסוימת. אופייה הפרובוקטיבי והמתנצח של המחאה הפוליטית בישראל עשוי לעתים להגיע לכיבוד חלקי בלבד של החוק וגם לפעילות לא חוקית.

ההתבוננות של החברה הישראלית בעיסוק הפוליטי כזירת פעילות מושחתת ובזוויה תרמה לצמיחתן של תנועות מחאה אנטי ממסדיות שמבקשות ליצור שינוי במערכת הפוליטית. תנועות אלה מתפתחות לצד ביטויים אחרים שמשקפים אנטי פוליטיקה, כמו אדישות אזרחית שגורמת לציבור להסתגר ולהתנתק מהמצב הקיים, תמיכה במפלגות אסקפיסטיות ופעילות חוץ ממסדית שמשמשת תחליף לפעילות הממסדית **(ישי, 2011)**.

עבודה זו תתמקד בפעולתה של תנועת המחאה שביקשה לסיים את שלטונו של בנימין נתניהו, מתחילתה בקיץ 2016 במה שזכה לכינוי "מחאת היחידים" ועד לסדרת המחאות שהחלה במרס 2020 וכונתה "מחאת הדגלים השחורים" או "מחאת בלפור" ושהגיעה לסיומה עם כינון הממשלה

ה-30 במספר בראשותו של נפתלי בנט. אבדוק את אופייה של המחאה ואת מאפייני הפעולה של הזרמים השונים שהשתתפו בה ואבחן את האופן שבו סיקרו מהדורות החדשות והעיתונות הכתובה את המחאה. ניתוח זה יאפשר להבין עד כמה היה לתנועות חלק בולט בסדר היום הציבורי בחברה הישראלית בשנים הרלוונטיות.